

ZMĚNY BOTANICKÉ NOMENKLATURY

Jiří Liška

Abstract: Changes in the new edition of the International Code of Botanical Nomenclature (Tokyo Code) are reviewed, namely alterations for increased stabilisation of nomenclature.

Ke změnám Kódu botanické nomenklatury dochází každých 6 let po Mezinárodním botanickém kongresu. Poslední XV. kongres v Jokohamě (cf. Bryonora 12: 18) přinesl na plenárním zasedání významnou diskusi, jež vyústila ve snahu vyhnout se nahrazování dlouho používaných a zažitých jmen z čistě nomenklatorických důvodů. Proto nové vydání tzv. tokijského kódu se výrazně liší od předchozího berlínského jak formálně uspořádáním, tak i obsahem. Práci na novém kódu se v jedenáctičlenném výboru zúčastnili i lichenologové D.L. Hawksworth a P.M. Jørgensen. Nový kód zatím vyšel pouze v anglické verzi.

V minulosti byl obsah řady článků přeřazen jinam nebo vypuštěn. Proto nyní došlo ke snížení počtu článků z původních 76 na 62 a jejich přečíslování (články následující po čl. 50 - např. hojně citovaný čl. 59 týkající se jmen hub s pleomorfním cyklem - však zůstaly nezměněny). Novým logičtějším uspořádáním jednotlivých článků byla vjasněna pravidla pro typifikaci (čl. 7-10) a efektivní publikování (čl. 29-31). Pro přehled a srovnání změn je uvedena převodní tabulka pro číslování článků. Dále je pro typografické odlišení použito 3 druhů písma: vlastní pravidla, doplňkové (poznámky a doporučení) a vysvětlující materiál (příklady).

Obsahové změny se především týkají stabilizace nomenklatury. Všechna jména na úrovni čeledi, rodu a druhu mohou být navržena ke konzervaci, jsou-li ohrožena staršími platnými jmény a tedy jakékoliv jméno, jež by způsobilo nevýhodnou změnu, může být zamítnuto. Návrh na zamítnutí jména posoudí výbor a v kladném případě je jméno zařazeno do seznamu nomina utique rejicienda. Dále byl přijat nový koncept - stanovení "epitypu" (položka nebo ilustrace) pro případ, že stanovený typ (holotyp, lectotyp aj.) nebo originální materiál nemůže být jednoznačně identifikován. Došlo také ke zpřísnění požadavků na platné publikování, jež od r. 2000 bude zahrnovat registraci každého nového jména (praktické detaily budou upřesněny na příštím kongresu v St. Louis v r. 1999). Mezi další změny kódu je možno zmínit: pravidla pro popis fosilních rostlin; nový appendix pro seznam zamítnutých prací, jež tak nemohou sloužit jako zdroj jmen; snaha o postupné slaďování různých biologických kódů (např. kategorie *phylum* nyní může být použita jako alternativa pro *divisio*); zamítnutí způsobu citace "Wahlenb. in Ach." (neboť "in Ach." se týká bibliografické záležitosti a nikoli autorství jména). Další návrh, přestože nezískal potřebnou většinu pro kodifikaci, znamenal vytvoření seznamu používaných jmen (names in current use, NCUs), které by v budoucnosti poskytly ochranný status proti dalším jménům (například takový seznam pro jména druhů a variet r. *Cladonia* již publikoval Ahti, 1933). Výbor tuto koncepci podporuje a předpokládá, že v budoucnosti bude přijata. Také je třeba připomenout, že jména lišejníků představují jména lichenizovaných hub (lišejník jako kombinovaný organismus tedy nemá jméno!), a proto "Výbor pro houby a lišejníky" byl přejmenován na "Výbor pro houby".

ZPRÁVY ZE SEKCE

Dne 17.9.1994 se uskutečnila bryologická exkurze severočeské pobočky ČBS do údolí Peklo u České Lípy za účasti 11 členů pobočky. Bylo demonstrováno a sebráno 60 druhů mechorostů. V jedné z tůňek v sevřené části údolí byl ověřen výskyt játrovky *Riccardia chamaedryfolia*.

Lenka Němcová